

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

ชุด ภาษาเพื่อชีวิต

ภาษาพาที

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

ชุด ภาษาเพื่อชีวิต

ภาษาพาที

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์และโทรสาร ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๔๖-๗

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการจัดทำต้นฉบับ

ISBN 978-616-461-543-4

พิมพ์ครั้งที่สี่สิบเอ็ด

พ.ศ. ๒๕๖๘

จำนวน ๔๘๐,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย องค์การค่าของ สกสค.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๓๘ ๓๐๓๓ ต่อ ๓๑๐ โทรสาร ๐ ๒๕๓๙ ๙๙๕๖

www.suksapan.or.th

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ เป็นหนังสือที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำขึ้นเพื่อประกอบการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ประกอบด้วยหนังสือเรียน ภาษาพาที หนังสือเรียน วรรณคดีลำนํ้า และแบบฝึกหัด ทักษะภาษา

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ เล่มนี้ได้ปรับปรุงเพื่อให้ทันสมัย โดยมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง เหมาะสม เพื่อเป็นพื้นฐานการสื่อสารผ่านการใช้ภาษาไทย ซึ่งควรค่าแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่ตลอดไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหวังว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักการและบรรลุมตามจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ว่าที่ร้อยตรี

(ธนุ วงษ์จินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำแนะนำสำหรับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองเป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของบุตรหลานที่อยู่ในวัยเริ่มเรียน ผลการศึกษาชี้ชัดว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้น ถ้ามีผู้ปกครองร่วมดูแลเอาใจใส่ด้วยความรักและความเข้าใจ ให้ผู้เรียนได้ฝึกอ่านเขียนเพิ่มเติมที่บ้านด้วยความสมัครใจ

การสอนอ่านตามหนังสือเรียน ผู้ปกครองควรเข้าใจว่า หนังสือเรียนเล่มนี้มีเนื้อหาเพื่อฝึกทักษะทั้งการฟัง ดู พูด อ่าน เขียน และคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยเน้นทักษะการฟัง การพูดให้ชัดเจนเป็นเบื้องต้น เน้นทักษะการอ่าน และการเขียนเป็นลำดับถัดไป จึงจำเป็นต้องอ่านให้ผู้เรียนฟังก่อน แล้วให้ผู้เรียนอ่านตามอ่านแจกลูก อ่านสะกดคำตามความเหมาะสม หากให้ผู้เรียนอ่านแต่แรกโดยมิได้เตรียมความพร้อม ผู้เรียนจะไม่อยากอ่านเพราะอ่านไม่ได้และเกิดความเบื่อหน่าย

ผู้ปกครองควรสังเกตความสามารถของผู้เรียน ให้ข้อมูลประสานสัมพันธ์กับครูผู้สอนอ่านหนังสือร่วมกับบุตรหลานของตนอยู่เสมอ และเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของผู้เรียน

ผู้เรียนควรศึกษาหนังสือเรียน ภาษาพาที ควบคู่กับหนังสือเรียน วรรณคดีลำนํ้า
รวมทั้งฝึกทำแบบฝึกในแบบฝึกหัด ทักษะภาษา ด้วย

ฝากกลอนนี้แด่คุณครูผู้น่ารัก

เด็กรู้จักอ่านเขียนเรียนหนังสือ

หัดคิดเลขนับนึกครูฝึกปรือ

เด็กอาจดีอ่ชุกชนบ้างบางเวลา

ค่อยค่อยบอกแนะไปที่ละน้อย

เริ่มร่องรอยเรียนรู้แนวภาษา

รู้จักอ่านคำตามกันมา

รู้ที่ท่านำไปใช้ได้จริงจัง

คุยกันไปอ่านกันไปได้อรรรส

ทั้งจำจรรู้ความหมายหน้าและหลัง

เปิดสมองร่วมกิจกรรมไม่รอรั้ง

ฝึกพลังประมวลลึ้นจินตนาการ

จัดบทเรียนได้สนุกน่าสนใจ

เด็กเรียนรู้เร็วไวทั้งแตกฉาน

รักคุณครูรักภาษาไม่ช้านาน

จะเขียนอ่านยากขึ้นไปไม่กังวล

ฝากกลอนนี้แด่คุณครูผู้น่ารัก

ซึ่งประจักษ์จริงใจใช้เหตุผล

รักเมตตาศิษย์ทั่วทุกตัวคน

ทุกแห่งหนชื่นชมนิยมครู

สารบัญ

บทที่

หน้า

๑ น้ำใส

พยัญชนะ ทบ ทวน ป.๑
สระ ทบ ทวน ป.๑
ตัวสะกด แม่ ก กา กง กน กม
เกย เกอว กก กต กบ
ผันวรรณยุกต์ ˊ ˋ ˊ ˋ (อักษรกลาง สูง ต่ำ)

๑

๒ ใจหาย

สระ เอียะ เอีย
ตัวสะกด แม่ ก กน (ตรงแม่ / ไม่ตรงแม่)

๑๖

๓ ครวป่า

พยัญชนะ ควบ กล้า ร ล
สระ เอื้อะ เอื้อ
ตัวสะกด แม่ เกย กก กบ (ตรงแม่ / ไม่ตรงแม่)

๓๒

๔ กลัวทำไม

พยัญชนะ ควบ กล้า ว
สระ อื้อ (มีตัวสะกด / ไม่มีตัวสะกด)
ตัวสะกด แม่ กต เกอว (ตรงแม่ / ไม่ตรงแม่)

๕๐

๕ ชีวิตใหม่

พยัญชนะ อักษรนำ (ห หน้า)
สระ อะ (มีตัวสะกด)
คำที่ออกเสียง อะ มีรูป ะ และไม่มีรูป ะ

๖๘

๖ มีน้ำใจ

พยัญชนะ อักษรนำ (ห หน้า อ หน้า)
สระ โอะ (มีตัวสะกด)
ผันวรรณยุกต์ ˊ ˋ

๘๔

บทที่

หน้า

๗ นักคิดสมองใส

สระ เอะ แอะ (มีตัวสะกด)

๑๐๒

๘ โลกร้อน

สระ อัว (มีตัวสะกด)
คำที่มีพยัญชนะ สระ และเครื่องหมายที่ไม่ออกเสียง

๑๑๘

๙ รักพ่อ รักแม่

สระ ออ (มีตัวสะกด)
คำที่มี ฤ ฦ
คำที่มีความหมายตรงกันข้าม

๑๓๖

๑๐ เช็ดแล้ว

สระ เออ (มีตัวสะกด)

๑๕๔

๑๑ เด็กดี

คำที่มี รร (ร หัน)
เครื่องหมายต่างๆ ทัดทมาตร (ˊ)
ไม้ยมก (๗)
อัศเจรีย์ (!)
อัญประกาศ (“ ”)

๑๗๐

๑๒ ขาติของเรา

สระ รูปสระ (มีตัวสะกด / ไม่มีตัวสะกด)

๑๘๖

รู้ไว้ได้ประโยชน์

อักษรสามหมู่ สระ วรรณยุกต์ และมาตราตัวสะกด

๒๐๔

พยัญชนะ

๑ น้ำใส

รู้จักคำ นำเรื่อง

โบ

ไข่

เล้า

ราด

บิน

ปีก

ยิ้ม

มอง

ไหว้

รูป

แคร่

ถ้วย

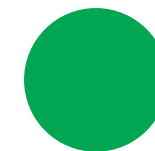
ตะกร้า

พื้บพื้บ

สีแดง

สีเขียว

ผู้หญิง

หลังคา

น้ำหวาน

น้ำแข็ง

น้ำแข็งกด

น้ำแข็งไส

ไม้เสียบ

ย่ำเท้า

กระติก

นั่งยองๆ

เต้นระบำ

ผมทรงน้ำพุ

ขำ	อ้า	ถ้ำ	พอ	วาง
บ้าง	ถาม	ห้าม	ฝาก	จึง
แน่น	ก่อน	ป้อน	รอบ	พัก
เก็บ	คง	อด	ใคร	พร้อม
พรวด	ใกล้	เหลือ	หวาน	หยิบ
โอ้โฮ	เจ้าของ	น่ากิน	สำหรับ	
ชื่นใจ	ขอโทษ	ตั้งท่า	สลับ	
			(สละ-หุสลับ)	
เสียดสละ	รสชาติ			
(เสียด-สละ-หุสละ)	(รด-ชาด)			

น้ำใส

“ภูผา ภูผา อยู่ไหน”

เสียงเด็กผู้หญิงเรียกหา

“อยู่ไหน อยู่ทางไหน”

เสียงภูผาดังมาจากเล้าไก่

น้ำใสเจ้าของผมทรงน้ำพุผูกโบ

สีชมพูเดินยิ้มเข้ามา ในมือหิ้วกระตักน้ำแข็งมาด้วย

ปีที่แล้วน้ำใสไปอยู่กับตายาย แต่ปีนี้กลับ

มาอยู่กับพ่อแม่ พ่อของน้ำใส คือควาญมิ่งเจ้าของ

พลายทะนงะ ช้างที่ชอบคนพูดเพราะนั่นเอง

“มีอะไรหรือน้ำใส” ภูผาถาม

“ขอน้ำใสเก็บไข่บ้างนะ น้ำใสชอบ” น้ำใส

วางกระตักน้ำแข็งบนแคร่ เปิดประตูเล้าพรวดเข้าไป

ไก่ทั้งเล้ากระพือปีกพึบพับ บางตัวบินชนหลังคา

บางตัวส่งเสียงร้อง

“อ๊วย! ไก่ตกใจ
ขอโทษนะจ๊ะไก่จ๋า
น้ำใสขอโทษจ๊ะ”
น้ำสื่อนั่งยอง ๆ ยกมือ
ไหว้ไปรอบเล้า
ใครเห็นคงอดขำไม่ได้

ภูผาส่งตะกร้าให้น้ำใส ทั้งสองคนช่วยกัน
เก็บไข่อย่างเงียบ ๆ ต่างรู้ว่าถ้าไก่ตกใจ มันจะไม่ออกไข่
ภูผาเก็บไข่ไม่หมด เหลือไว้ให้แม่ไก่ฟักไข่บ้าง

น้ำสื่อยืนรอกจนภูผานำไข่ไปให้แม่ แล้วจึงชู
กระทิกน้ำแข็งในมือให้ภูผาดู

“มีของมาฝากภูผาและ**ไบโบก** **ไบบัว**ด้วย”
พูดจบ น้ำสือนำหน้าภูผาไปหาเพื่อนข้างทันที
ไบโบก **ไบบัว** ชูวง โบกหู แกว่งหาง ต้อนรับ
เพื่อนใหม่ เสียงกระดิ่งดังโป๊กแป๊ก กระพรวนดัง
กรู๊งกริ้ง

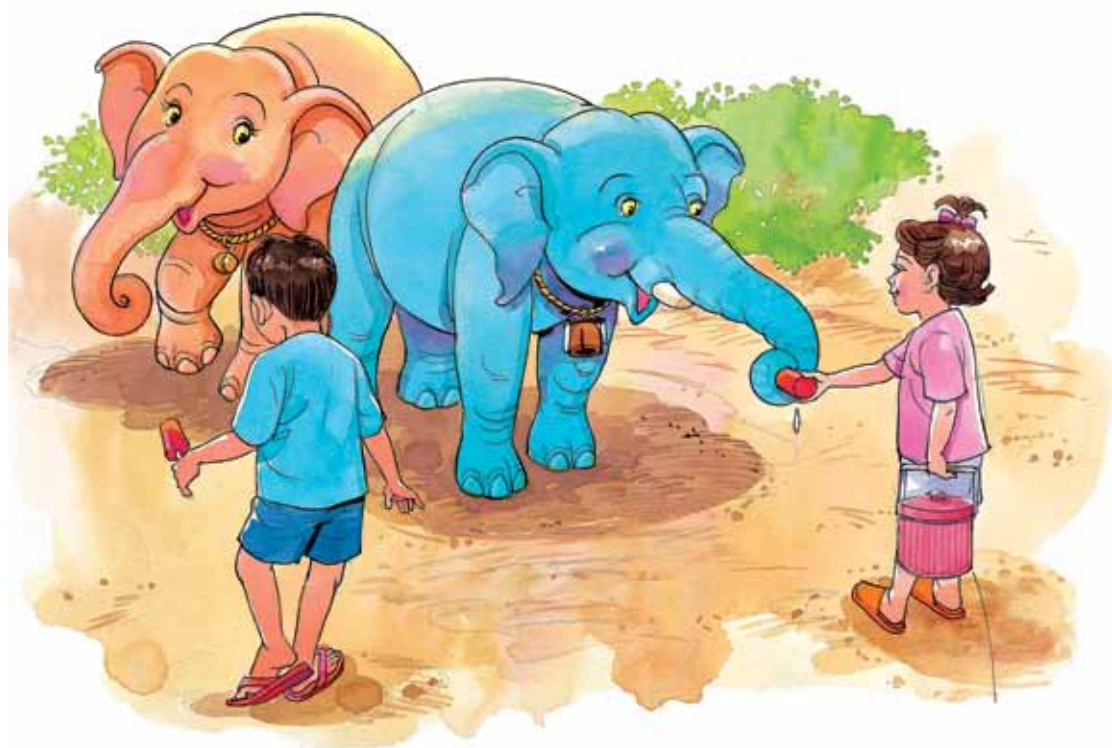
น้ำสื่เปิดกระทิกน้ำแข็งให้ภูผาดู “โอ้โฮ!
น้ำแข็งกด” ภูผาร้องอย่างดีใจที่เห็นของชอบ

น้ำแข็งใสถูกกดจนแน่นตามรูปถ้วย
๔ แท่ง มีไม้เสียบสำหรับถือ ราดน้ำหวาน
สีเขียวสีแดงสลับสีดูน่ากิน

“ดิ่งไม้ออกก่อนนะภูผา แล้วป้อน**ไบบัว**
น้ำสื่จะป้อน**ไบโบก**เอง”

พอน้ำแข็งเข้าปาก รสชาติหวานเย็น **ไบโบก**
ไบบัว ส่ายวง โบกหู แกว่งหาง และย่ำเท้า
เหมือนเต็นระบำ เสียงโป๊กแป๊ก กรู๊งกริ้ง ดังเป็น
จังหวะ เฮ้อ! ชื่นใจ อร่อยจัง

ภูผาและน้ำใส หยิบน้ำแข็งกตขื่นมาดูดบ้าง
 “เฮ้อ! ชื่นใจ อร่อยจัง ทั้งหวาน ทั้งเย็น” ภูผาพูด
 “โอ๊ะ! โอ๊ะ! **ไบโบก** อย่าแย่ง นี่ของน้ำใส”
 เสียงน้ำใสเอะอะ ภูผาหันไปดู **ไบโบก** ใช่งวง
 ดึงแขนน้ำใสให้เข้าไปใกล้ พร้อมทั้งอ้าปาก
 รอน้ำแข็งกตอีก

“อย่า! อย่า! **ไบโบก**” เสียงภูผาร้องห้าม
 ตั้งท่าจะวิ่งเข้าไปช่วย แต่ไปไม่ได้ เพราะถูก**ไบบัว**
 ดึงแขนไว้เหมือนกัน

น้ำใสและภูผา หันมามองหน้ากัน หัวเราะ
 ดังลั่น แล้วทั้งสองก็เสียสละของอร่อยให้เพื่อนช้าง
 ที่น่ารักไป

อ่านเพิ่ม เต็มความรู้

๑. อ่านสะกดคำและสังเกตพยัญชนะต้น

ตัวอย่าง ไก่ดำ สะกดคำ กอ-ไอ-ไก-ไม้เอก ไก่

ดอ-อ้า ดำ

ไก่ดำ จำดี ปังอ กอบัว ตัวโต

ของเขา เสาคู สุขา หาถุง หุงข้าว

แม่น้ำ คำพูด รุดมาน งานวัด นัตแนะ

๒. อ่านสะกดคำและสังเกตสระ

ตัวอย่าง มานะ สะกดคำ มอ-อา มา

นอ-อะ นะ

มานะ ปะผุ จูใจ ไปเกาะ

เงาะดี สีเทา เสาคู ไฟดำ

คำขอ งอมือ ถือสา มาเถอะ

เลอะเทอะ เฉอะแฉะ แคะหุ ชูฝา

ตายาย พายเรือ เลือสาด คาดเอว

๒. อ่านสะกดคำและสังเกตตัวสะกด

ตัวอย่าง เสียงดัง สะกดคำ สอ-เอีย-งอ เสียง

ดอ-อะ-งอ ดัง

เสียงดัง ทั้งสอง ร้องห้าม ถามตอบ

รอบดึก นึกถึง ดึงแขน แหน่นเหนียว

เลี้ยวซ้าย ย้ายของ มองกัน หันตาม

สามเดือน เพื่อนข้าง หางแกว่ง แย่งชิง

วิ่งแข่ง แสงแดด แปดศอก บอกกล่าว

๔. อ่านฉันทวรรณยุกต์

อักษรกลาง

ไก ไก่ ไก่ ไก่ ไก่

จา จ่า จ้า จ๊า จ๋า

ดำ ต่ำ ต้า ต๊า ต๋า

บาง ป่าง บ้าง บ้าง บ้าง

แต่น แต๋น แท้น แท๋น แท้น

อักษรสูง

ไข่ ไข่ ไข่
ผา ผา ผา
ถ้ำ ถ้ำ ถ้ำ
หาง หาง หาง
แขน แขน แขน

อักษรต่ำ

โค โค โค
มา มา มา
น้ำ น้ำ น้ำ
ช้าง ช้าง ช้าง
แคน แคน แคน

ฝึกอ่านประโยค

แม่ไก่ออกไข่
น้ำใสวิ่งนำหน้างู
งูและน้ำใสหัวเราะดังลั่น
น้ำใสป้อนน้ำแข็งกตให้ใบโบก
ใบโบกชวงว แต่ใบบัวแกว่งหาง

อ่านคล้อง ร้องเล่น

เย็นเย็น

โป๊กเป๊ก กรู้งกริ้ง กรู้งกริ้ง
น้ำแข็งอร่อยจริง ขอกินอีกหน่อย
ลูกช้างชอบกินน้ำแข็งกต
ราดน้ำแดงสีสด ชื่นใจไม่น้อย
ขออีก ขออีก ช้างชอบ
เย็นเย็น กรอบกรอบ อร่อย อร่อย

๕. ฝึกอ่านคำคล้องจอง

พ่อแม่ แก่ไข ให้ช่วย ด้วยกัน
วันพระ จ๊ะจ๋า น่ารัก ฟักไข่
ไก่ตื่น ชื่นใจ ไข่ดี ปีก่อน
ต้อนรับ กลับแล้ว แก้วน้ำ ย้ำเท่า
เข้าไป ไม่ยุ่ง กรู้งกริ้ง ฉิ่งฉับ
รับน้อง ร้องเรียก เปียกโชก โป๊กเป๊ก

ชวนคิด ชวนทำ

๑. ต่อกำคล้องจอง และร้องเล่น

ช่วยกันคิดคำคล้องจองเติมในช่องว่าง และชวนกันร้องเพลง
ร้องเล่น แม่ไก่ของฉัน

แม่ไก่ของฉัน

แม่ไก่ของฉันชื่อ ผี้ง	หนึ่งวันออกไข่หนึ่งฟอง
แม่ไก่ของฉันชื่อ.....	สองวันออกไข่สองฟอง
แม่ไก่ของฉันชื่อ.....	สามวันออกไข่สามฟอง
แม่ไก่ของฉันชื่อ.....	สี่วันออกไข่สี่ฟอง

ฯลฯ

๒. ฝึกอ่าน

๒.๑ อ่านคำ พุดคุย หรือเล่นเกมทายคำ เกี่ยวกับความหมาย
ของคำและภาพประกอบใน รู้จักคำ นำเรื่อง

๒.๒ อ่านคำคล้องจองในบทร้องเล่น เกี่ยวกับทรงผม เช่น

ทรงผมสมัยนี้	ช่างมีแปลกแปลก
ผมรวบ ผมแสก	ผมฟู ผมม้า
ผมทรงน้ำพุ	ผมเป่ปิดหน้า
ผมเปียงามตา	น่ารักน่ามอง

๒.๓ ฟังเรื่อง น้ำใส พร้อมทั้งดูภาพประกอบ แล้วสนทนา
เกี่ยวกับเรื่อง

๒.๔ แบ่งกลุ่มอ่านเรื่อง น้ำใส กลุ่มละตอนจนจบเรื่อง

๒.๕ ฝึกอ่านคำ ประโยค สังเกตพยัญชนะต้น สระ ตัวสะกด
และฝึกผันวรรณยุกต์ใน อ่านเพิ่ม เติมความรู้

๒.๖ ฝึกอ่านออกเสียงใน อ่านคล่อง ร้องเล่น ให้เป็นจังหวะ
จนคล่อง อาจร้องเป็นเพลง ทำท่าประกอบตามความเหมาะสม

๓. ฝึกเขียน

๓.๑ ฝึกเขียนคำใน รู้จักคำ นำเรื่อง

๓.๒ เลือกเขียนคำและประโยคใน อ่านเพิ่ม เติมความรู้
ตามความเหมาะสม

๔. ลองทำและแสดงความคิดเห็น

แบ่งกลุ่มทำน้ำแข็งกุด แล้วช่วยกันบอกว่า น้ำแข็งกุด
มีรสชาติเป็นอย่างไร เปรียบเทียบได้กับอะไร เช่น เย็นเหมือน...
หวานเหมือน...

๕. วาดภาพ

ออกแบบทรงผมตามที่ชอบในกระดาษ เขียนชื่อทรงผมที่วาด
หรือให้เพื่อนบอกว่าเป็นผมทรงอะไร